

Bölüm 10

TÜRKİYE’DE FİNANSALLAŞMANIN TASARRUF MEVDUATI SAHİPLİĞİNE ETKİSİNİN ANALİZİ (1980-2019)

Şenol KANDEMİR¹

GİRİŞ

Finansal kaynakların toplanması ve kullanıcılara aktarılmasında yaşamsal bir işlev üstlenen ve bu yönüyle ekonomik sistemin odağına konumlanan finansal sistemde yaşanan “*finansallaşma*” olgusu özellikle 1990 ve sonrasında Amerika Birleşik Devletleri ve diğer ülkelerdeki finansal işlemlerde büyük artış olarak karşımıza çıkmaktadır. (Kandemir ve Kandemir, 2020: 137-138)

Finansallaşma düşüncesi, 1980’lerin başlarında “serbest piyasa” politikalarına geçişle ortaya çıkmış olup, “piyasanın en iyisini bildiği” ideolojik inancına dayanmaktadır. Terimin temelde birkaç tanımı yapılmaktadır. Bunlardan ilki, reel ekonomiye verilen bir birimlik kredinin birçok birimlik finansal işleme dönüştürülmesidir. Bir diğer tanım, hem ulusal hem de uluslararası düzeyde ekonominin işleyişinde finansal piyasaların, finansal güdülerin, finansal kurumların giderek öneminin artmasıdır. Son olarak finansallaşma, ekonomide kâr kaynağı olarak finansal faaliyetlerin artan önemi olarak tanımlanmaktadır.

Fine (2010: 11-23), finansallaşmayı bir kalıba sokmak ve her şeyin suçlusunu ilan etmek yerine, değişik koşullar altında farklı yönlerini ortaya koyan bir tanımlama yapmaktadır. Fine’a göre göre finansallaşma; finansal varlıkların reel etkinliğe göre fenomenal genişlemesi, ekonomik dengenin üretkenlikten finansal amaçlara kayması, finansal kazanımlar sonucunda gelirin daha eşitsiz dağılması, tüketim harcamalarının krediye dayalı olarak artması, finansın emeklilik, eğitim, sağlık gibi ekonomik ve sosyal hayatın birçok yerine sızmasıdır.

Finansallaşma dönemindeki gelişmeler, özel sektör içinde sendikalaşma oranlarının azalması, ücretlerin durgun kalması, hanehalkı borçlanmasının aşırı biçimde yükselmesi, finans sektörünün karlılığının diğer sektörlere göre daha fazla

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Çağ Üniversitesi, senolkandemir@cag.edu.tr.
ORCID ID 0000-0002-7621-4457

KAYNAKÇA

- Aghion, P., Bolton, P., 1997, A Trickle-down Theory Of Growth And Development With Debt Overhang, *Review Of Economic Studies* 64, 151–172.
- Ang, J.B. (2008). Finance and Inequality: The Case of India, *Southern Economic Journal*, Volume 76, Issue 3. <https://www.monash.edu/business/economics/research/publications/2008/0808financeang.pdf>, Erişim Tarihi: 10.01.2021.
- Altıntaş N.ve Çalışır, M. (2018). Finansal Gelişmenin Bankacılık Ve Sermaye Piyasası Bağlamında Gelir Dağılımına Etkisi: ARDL Sınır Testi Yaklaşımı, *Trakya Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1 (7), Sayı 1, 81-97.
- Arestis, P. and Caner, A. (2004). Financial Liberalization and Poverty: Channels of Influence, Working Paper. The Levy Economics Institute, Yayın No. 411.
- Baiardi, D. and Morana, C. (2017). Financial Development and Income Distribution Inequality in the Euro Area, <https://www.journals.elsevier.com/economic-modelling>, Erişim Tarihi: 10.01.2021
- Balder, J. M. (2018). Financialization and Rising Income Inequality: Connecting the Dots, *Challenge*, 61 (3), 240–254, DOI: 10.1080/05775132.2018.1471384.
- Balkan, E. ve Yeldan, E. (2001). Peripheral Development Under Financial Liberalization: The Turkish Experience, [Htpps://Academics.Hamilton.Edu/Economics/Home/Workpap/01_01.Pdf](https://Academics.Hamilton.Edu/Economics/Home/Workpap/01_01.Pdf), 1-14, Erişim Tarihi: 10.01.2021.
- Battiston, S. vd. (2018). Financialization in EU and the Effects on Growth, Inequality and Financial Stability, ISI Growth, WP 2, 1-24.
- Bradford, V.A. and Naples, M. (2013). Financialization and Income Inequality in the United States, 1967–2010, *American Journal of Economics and Sociology*, 5 (72), November, DOI: 10.1111/ajes.12036, 1158-1182.
- Bumann, S. and Lensink, R. (2013). Financial Liberalization and Income Inequality: Channels and Cross-Country Evidence, <https://www.semanticscholar.org/paper/Financial-liberalization-and-income-inequality%3A-and-Baumann-Lensink/df8c1381f6afd6cb9f15476b536ad97631a07848>, Erişim Tarihi: 11.01.2021.
- Cihak, M. and Sahay, R. (2020). Finance and Inequality, IMF Discussion Note, SDN/20/01.
- Demirgüç, A. and Levine, R. (1997). The Financial System And Public Enterprise Reform: Concept And Cases, in *Financial Development And Economic Growth*, (Ed.) Hermes Niels And Lensink Robert, [Htpps://Www.Researchgate.Net/Publication/23548627_The_Financial_System_And_Public_Enterprise_Reform/Link/00b4952a7d62105673000000/Download](https://www.researchgate.net/publication/23548627_The_Financial_System_And_Public_Enterprise_Reform/Link/00b4952a7d62105673000000/Download), 1-73, Erişim Tarihi, 10.01.2021.
- Destek, M. A., Sinha, A. and Sarkodie, A. (2020). The Relationship Between Financial Development and Income Inequality in Turkey, *Journal of Economic Structures*, 9 (11), <https://doi.org/10.1186/s40008-020-0187-6>.
- DPT, Kalkınma Planları.
- Eğilmez, M. (2017). Gelir Dağılımı Bozulmaya Devam Ediyor. <https://www.mahfiegilmez.com/2017/09/gelir-daglim-bozulmaya-devam-ediyor.html>, Erişim Tarihi: 12.01.2021
- Eğilmez, M. (2016). Gelir Dağılımında Son Durum, <https://www.mahfiegilmez.com/2016/09/gelir-daglimnda-son-durum.html>, Erişim Tarihi: 12.01.2021
- Fine, B. (2010). “Financialisation as Neoliberalism: Engaging Neoliberalism”, Saad-Filho, A. ve Yalman, G. (Eds) *Economic Transition to Neoliberalism in Middle Income Countries* içinde, London: Routledge, 11-23.
- Galbraith, J. K. Kum, H., 2005, Estimating the Inequality of Household incomes: A Statistical Approach to the Creation of a Dense and Consistent Global Data Set, *Review of Income and Wealth* 51(1), 115–143.
- Galor, O. and Moav, O. (2004). From Physical to Human Capital Accumulation: Inequality and the Process of Development, *Review of Economic Studies*, *Oxford University Press*, 71(4), 1001-1026.
- Galor, O., Zeira, J., 1993, Income Distribution And Macroeconomics, *Review Of Economic Studies* 60(1), 35–52.

- Greenwood, J. and Jovanovic, B. (1990). Source Financial Development, Growth, and the Distribution of Income, *The Journal of Political Economy*, 5 (98), Part 1, 1076-1107.
- Haan, J. and Sturm, E. (2016). Finance and Income Inequality: A Review and New Evidence, DNB Working Paper, No: 530, 1-43.
- Hyde, A. (2018). "Left Behind?" Financialization And Income Inequality Between The Affluent, Middle Class, And The Poor, LIS Working Paper Series, No: 745.
- Kai, H., Hamoni, S. (2009). Globalization, Financial Depth, and Inequality in Sub-Saharan Africa, *Economics Bulletin* 29 (3), 2034-2046.
- Kanberoğlu, Z. Arvas, M. (2014). Finansal Kalkınma ve Gelir Eşitsizliği, *Sosyoekonomi Dergisi*, 21 (21) 105-122, <https://doi.org/10.17233/se.59218>
- Kandemir, Ş. ve Kandemir, C. (2020). 9.1.Finansallaşma Oyununda Türk Bankacılığı 1980-2007 Döneminde Kazanan Mıdır, Kaybeden Midir?, *Mali Çözüm Dergisi*, 30 (158), 121-140.
- Kavya, T.B. and Shijin, S. (2020). Economic Development, Financial Development and Income Inequality Nexus, *Borsa İstanbul Review*, 20 (1), 80-93.
- Koçak, E. ve Uzun, N. (2019). The Effect of Financial Development on Income Inequality in Turkey: An Estimate of the Greenwood-Jovanovic Hypothesis, *Review of Economic Perspectives-Národohospodářský obzor* 4 (19), 319-344, DOI: 10.2478/revecp-2019-0017.
- McKinnon, R. J. (1993). *The Order Of Economic Liberalization*. (2. Edition). London: The Johns Hopkins University Press.
- Milberg, W. (2010). Pricing and Profits Under Globalized Production: A Post Keynesian Perspective on U.S. Economic Hegemony, In Money and Macrodynamics: Alfred Eichner and Post-Keynesian Economics. Eds. M. Lavoie, L.-P. Rochon, and M. Seccareccia, 116-138.
- Mookherjee, D. and Ray, D. (2003). Persistent Inequality, *Review of Economic Studies* 70 (2): 369-393.
- Oran, S.S. (2015). *Bireysel Emeklilik Sisteminin Finansallaşma ve Emek Gücünün Değeri Bağlamında İncelenmesi*, *Finansallaşma, Devlet ve Politik İktisat*. (1. Baskı). Der. Hakan Mıhçı, İstanbul: NotaBene Yayınları.
- Özdemir, O. (2020). The Multidimensional Effects of Financialization on the Growth of Income Inequality: New Empirical Evidence for 97 Countries, *İstanbul Gelişim University Journal of Social Sciences*, 7 (2), October, 213-237.
- Shaw, E. (1973). Financial Deepening in Economic Development, *The Journal of Finance*, 4 (29).
- Silke, B. And Lensink, R. (2013). Financial Liberalization And Income Inequality: Channels And Cross-Country Evidence, https://assets.publishing.service.gov.uk/media/57a08a3de5274a-31e00004d2/61070_BaumannLensink.pdf, Erişim Tarihi: 09.01.2021.
- Soons, O.C. (2016). Inequality and Financialization, Senior Honors Projects, Paper 492, 1-62.
- Stockhammer, E. (2009). Determinants of Functional Income Distribution in OECD Countries, Macroeconomic Policy Institute study commissioned by the Hans Böckler Foundation. [Http://gesd.free.fr/stock509.pdf](http://gesd.free.fr/stock509.pdf), 1-59.
- TBB, Bankalarımız Yılıkları.
- Tomaskovic-Devey, D. And Lin, K.H. (2013). Financialization: Causes, Inequality Consequences And Policy Implications, *North Carolina Banking Institute*, 1 (18) Article 17, 167-194.
- TÜİK, İstatistikler.
- Turbeville, W. (2014). Financialization and Equal Oppurtinty, <https://www.demos.org/research/financialization-equal-opportunity>, Erişim Tarihi: 09.01.2021
- Weychert, E. (2020). Financial Development and Income Inequality, *Central European Economic Journal*, 7 (54), 84-100, DOI: 10.2478/ceej-2020-0006To
- Williamson, J. ve Mahar M. (2002). *Finansal Liberalizasyon Üzerine Bir İnceleme*. (1. Baskı). İstanbul: Liberte Yayınları.
- Zalewski, D. and Whalen C.J. (2010). Financialization and Income Inequality: A Post Keynesian Institutional Analysis, *Journal of Economic Issues*, 44 (3), 757-777, DOI: 10.2753/JEI0021-3624440309.